

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คนเราเกิดมา เห็นไหม พ่อแม่ต้องเลี้ยงดู เลี้ยงดูมาตั้งแต่ตื่นเท่าฝ่าหอย ถ้าพ่อแม่ไม่เลี้ยงดูนะ เกิดมาแล้วทิ้งไว้ มันจะช่วยตัวเองไม่ได้หรือกมนุษย์นะ มนุษย์สมบัติสำคัญมาก การเกิดเป็นมนุษย์ ชีวิตนี้สำคัญมาก เราไปเห็นกันแต่ว่าสมบัติพัสถานเป็นของสำคัญนะ มันเป็นเรื่องอาศัย

ของอาศัยจำเป็นไหม? จำเป็น จำเป็นเพราะอะไร? จำเป็นเพราะมันเป็นวัตถุที่จับต้องได้ คนจับต้องได้ คนเห็นได้ แต่คุณงามความดี ค่าน้ำใจคนเห็นไม่ได้ แต่คนเห็นได้หรือไม่ได้ เห็นไหม ธรรมะนี้ใจสัมผัส ความสุขความทุกข์ใจสัมผัสนะ บ้านเรือนเราแค่อาศัยนอนให้ร่างกายได้พักผ่อน แต่จริงๆ คือหัวใจนะ หัวใจมันสัมผัส

มนุษย์สมบัติสำคัญมาก ฉะนั้น ถ้ามนุษย์สมบัติมีความสำคัญมาก เรามีสติสัมปชัญญะ เราเข้าใจชีวิตเรา เห็นไหม ชีวิตนี้ถ้ายังมีจิตวิญญาณอยู่นี้สำคัญมาก เพราะจิตวิญญาณมันแก้ไขได้ คุณสมมติเทพ คนที่ดีนี่เขาเป็นสมมติเทพ อุบัติเทพ เวลาเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมนี่อุบัติเทพ แล้วสิ่งที่เป็นอริยสงฆ์ เห็นไหม นี่มันเกิดขึ้นจากหัวใจ หัวใจมันเปลี่ยนแปลงได้

สมมติเทพ คนดีเขาสมมุติให้เป็นเทพ เป็นคนที่ดี อุบัติเทพ เวลาตายแล้วไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เวลาประพฤติปฏิบัติมันเกิดที่นี้ไง เกิดตายแล้วมันถึงไปเป็นอะไรไหม? แต่ถ้าหัวใจมันเป็นจากหัวใจ หัวใจมันเป็นเทพ มันเป็นเทพเพราะอะไร? เป็นเทพเพราะมันเข้าใจของมัน มันทำของมัน สมบัติอันนี้ละอริยทรัพย์ ทรัพย์อันนี้สำคัญมาก ทรัพย์คือชีวิตเรานี้สำคัญมาก

มนุษย์สมบัติสำคัญมากนะ พอมีมนุษย์มีเราแล้ว สมบัติที่เราสร้างขึ้นมาก็เป็นของเรา สิ่งที่เราสร้างมา แก้ว แหวน เงิน ทองเป็นของๆ เราใช่ไหม? แต่ของๆ เราบางคนมีมากก็มีทุกข์กับมัน เห็นไหม บางคนมีแล้วใช้ไม่เป็นก็เป็นทุกข์กับมันใช่ไหม แต่ถ้าในหัวใจของเราล่ะ? หัวใจของเราสมบัติของเรา สิ่งนี้มันเป็นคุณธรรมของเรา มันไปกับเรา

สมบัติภายนอก เห็นไหม บ้านโดนไฟไหม้ ถ้าใครได้ขนสมบัติออกจากบ้านนั้น สมบัติ นั้นจะเป็นของเรา ถ้าบ้านมันมีไฟไหม้ แล้วเราไม่ได้ขนสมบัติออกไป สมบัตินั้นจะไหม้ ไฟมัน จะไหม้บ้านไปหมดเลย สิ่งของ แก้ว แหวน เงินทอง ที่เราหามาได้นี้ของๆ เรา เราเสียสละ ออกไป การเสียสละออกไป สิ่งนั้นเป็นวัตถุเราเสียสละออกไป แต่คนที่ได้มา คือหัวใจที่มัน เสียสละออกไปเป็นคนเสียสละใช่ไหม?

ทำบุญ มีเจตนามันถึงได้มีการกระทำ ถ้าไม่มีเจตนา ไม่มีความคิดจะทำได้อย่างไร? คนที่ ทำกันอยู่นี้ทำเพราะอะไร? เพราะคิดจะทำใช่ไหม? เพราะมีเจตนาความเชื่อใช่ไหม? แล้วเจตนา มันมาจากไหน? เจตนามันมาจากพลังงาน มาจากตัวหัวใจ สิ่งที้ออกไปนี้เสียสละ แต่คนหยาบ เขาเห็นไม่ได้ คนหยาบเขาเห็นแต่วัตถุ เห็นแต่ข้าวของเงินทองนั้นเป็นของมีคุณค่า

ชีวิตของเราต้องมีหน้าที่การงาน หน้าที่การงานมาเพื่ออะไร? เพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง แต่ เวลาประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม เขาทำกัน ทำหน้าที่การงาน สิ้นเดือนเขารับเงินเดือนนะ เขามีสิ่ง ตอบแทน เวลาเรานั่งสมาธิ เราเดินจงกรม มีอะไรตอบแทนเรา มีแต่เหงื่อไหลไคลย้อยตอบแทน เราใช่ไหม? แต่ถ้าจิตใจมันสงบขึ้นมา คุณค่าของมันเกิดที่นี้ไง ถ้าคุณค่าเกิดขึ้นมา เราจะกราบ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหัวใจนะ

เวลาเรากราบพระกัน เห็นไหม คนกราบพระนะกราบด้วยความซึ่งใจ กราบด้วยหัวใจ กราบถึงคุณธรรมขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบถึงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เวลาคนไปกราบกันกราบอ้อนวอน พระพุทธรูปเป็นรูปเคารพนะ ให้คิดถึงองค์กรสมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ให้คิดถึงศาสนาพุทธ

พระพุทธรูปไม่ใช่สิ่งที่เป็นอธิษฐาน สิ่งที่เป็นสิ่งต่างๆ ของเขา คนกราบหัวใจ สิ่งที่มีมัน ลึกซึ่งต่างกัน ความต่างกันอันนี้มันเป็นที่เรารู้สัมผัสได้ ความสัมผัสได้คือใจมันสัมผัส ถ้า สัมผัสได้มันจะเห็นคุณค่าของศาสนา เวลาเราปฏิบัติกัน ปฏิบัติโดยที่จับต้องสิ่งใดไม่ได้ เห็น ไหม เวลาพูดนะ เวลาพูดถึงธรรมะเราก็ส่งออก คิดถึงความเป็นไปจากข้างนอก แต่เวลาใจมัน สัมผัสมันเกิดตุ๊กตานั้น เกิดความสัมผัสของใจ

ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันปล่อยาวๆ ปล่อยาวมันเป็นอาการของใจนะ มันยังไม่เป็นตัวใจ หนีออก เพราะเวลามันคิดฟุ้งซ่าน คิดแบกหามไป คิดสิ่งที่เป็นความตระหนี่ถี่เหนียว คิดสิ่งที่มีมันขัด

ใจ คิดต่างๆ มันไปแบกหามเพราะความคิดไม่ใช่เรา เราไปแบกไปหามมัน แต่เวลาเราคิดถึง
กรรมะ สังกรรมท่านบอกให้ปล่อยวาง สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมันก็ต้องดับไปเป็นธรรมดา

ความคิดมันก็มีเกิดขึ้นดับไปเป็นธรรมดา แต่มันมีต้นหาคความทะยานอยาก มีความ
ขัดข้องหมองใจ มันไปยึดมันถือมัน เราศึกษาธรรมมามันก็ปล่อย มันก็ว่างๆ ว่างอย่างนั้นมันเป็น
ว่างที่ความคิด มันว่างที่อาการของใจไม่ใช่ว่างที่ตัวใจ มันสัมผัสอย่างนี้มันยังไม่เกิดตุ๊กตา เพราะ
มันจับต้องไม่ได้ มันไม่รู้ใจ แต่พอมันว่างโดยตัวมันเองนะ เอ๊ะ! เอ๊ะ! ตุ๊กตามันเกิดที่นี่ เห็น
ใหม่ ตุ๊กตามันเกิดขึ้นมาเพราะใจมันเป็นเอง มันสัมผัสเอง มันรู้ของมันเอง

สมาธิกับสิ่งที่ว่างๆ ว่างๆ มันต่างกันมากนะ ว่างๆ ว่างๆ นี้ใครเป็นคนพูดล่ะ? ถ้าเป็น
สมาธินี้เรารู้เอง เหมือนอุณทภูมิ เห็นใหม่ อย่างน้ำร้อน น้ำเย็น มือเราสัมผัสเรารู้นะ น้ำอุ่น น้ำ
ร้อน น้ำเย็น มันสัมผัสของเรา ไอ้ที่เราไปยืนดูเฉยๆ ว่างๆ ว่างๆ น้ำนี้คาคว่ามันร้อน คาคว่ามัน
เย็น คาคเอาๆ พอคาคเอาเราไม่ได้สัมผัสสิ่งใดเลย เราก็อว่างๆ ว่างๆ แต่พอมือเราสัมผัส มือเรา
ไปจับต้อง มือเราสัมผัสโดน มันจะเป็นไป

จิตสัมผัสเหมือนกัน สมาธิสัมผัสเหมือนกัน เห็นใหม่ ชีวิตมีคุณค่าตรงนี้ไง เพราะชีวิต
คืออะไร? ชีวิตคือตัวพลังงานตัวนี้ไง ชีวิตคืออะไร? ชีวิตคือไออุ่น พลังงาน

พระสารีบุตรตอบกับนักบวชนอกศาสนานะ

“ชีวิตนี้คืออะไร?”

“ชีวิตคือไออุ่น คือพลังงาน”

พลังงานมันตั้งอยู่บนอะไร? ตั้งอยู่บนกาลเวลา ตั้งอยู่บนอายุ เพราะมีอายุชัยเราถึงมี นี่มี
วัน เดือน ปีขึ้นมา อายุชัยมากน้อยแค่ไหน แต่เวลาหายใจเข้าและไม่หายใจออก พลังงานนี้มัน
เคลื่อนออกจากกายไปมันก็คือตาย ตายในร่างกายของมนุษย์ แต่หัวใจมันเคยตายไหม? มันก็ไป
ตามสภาวะของมันแล้วแต่ผลของวิญญูะ

ผลของวิญญูะ มันเวียนตายเวียนเกิดไปในผลของวิญญูะ เห็นใหม่ แล้วสิ่งที่เป็นผลของ
วิญญูะที่มีมันเกิดขึ้นมา ถ้าไม่มีผลของวิญญูะ คนไม่มีการเปลี่ยนแปลงไง ดูเวลาเรามีความทุกข์
ความยาก มีการเปลี่ยนแปลงใช่ไหม? คนเกิด บุญพาเกิด เกิดดีเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ทำบาป

อกุศลเกิดให้ต่ำต้อยลง ต่ำต้อยลงนี้มันเกิดในผลของวิญญูณะนะ แต่เวลามันเกิดในใจของเราล่ะ? เกิดเป็นสัตว์นรก มันเที่ยวทำลายเขาหมดเลย เห็นไหมนี่มนุสสเครัจฉาโน ร่างกายเป็นมนุษย์ จิตใจเป็นเครัจฉาน มนุสสเทโว ร่างกายเป็นมนุษย์ จิตใจเป็นเทวดา จิตใจเป็นผู้เสียดละ จิตใจโอบอ้อมอารี เห็นไหม มันเกิดตาย ความเกิด ความตาย ความคิดที่มันเกิดภพหนึ่งๆ ความคิดชั่ว คิดดี มันก็เกิดตายๆ ในความเกิดดับอย่างนี้ มันเกิดดับโดยธรรมชาติ

“สวรรค์ในอก นรกในใจ”

แต่เวลาจิตที่มันออกจากร่างไปนี่สวรรค์จริงๆ ก็มี สวรรค์จริงๆ คือว่ามีดีที่จิตนี้ต้องไป พัก สิ่งที่เราทำคุณงามความดี สิ่งที่ทำมามันจะเอาอะไรสัมผัสมัน? คุณสิเรามาอยู่ที่นี้บนศาลา เห็นไหม พอเราออกจากศาลาเราไปอยู่กุฏิ นี่เราเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

จิตที่มันเปลี่ยนแปลงไป เหมือนสถานะที่ว่ามันเคลื่อนออกไป ใจมันเคลื่อนออกไป มันต้องมีสถานที่ที่รองรับมัน วิญญูณะนี้รองรับจิต จิตนี้มันไปในวิญญูณะต้องเกิดเป็นภพเป็นชาติของมันตลอดไป ใครจะปฏิเสธ ใครจะว่ามีหรือไม่มี ฆ่าความรู้สึกไม่ได้ ฆ่าความคิดไม่ได้ ความคิดความรู้สึกนี้มันอยู่กับเราตลอดไป ใครฆ่ามัน ใครทำลายมัน? มรรคญาณทำลายมันนะ มรรคญาณนี้ไปทำลาย ทำลายตรงไหน?

ทำลาย เห็นไหม กลั่นออกมาจากอริยสัจ จิตที่มันสกปรกโสโครก มันด้วยต้นหาความทะยานอยาก สมุทัย ต้นหาความทะยานอยาก ความต้องการ ความปรารถนาแต่ไม่เป็นความจริง แต่เวลาประพฤติปฏิบัติเข้าไป ปรารถนาหรือไม่ปรารถนามันก็เป็นความจริงเพราะมันสัมผัส คุณสิอาหารที่เรากินเข้าไป ใครจะปฏิเสธหรือไม่ปฏิเสธมันต้องลงไปที่กระเพาะเคี้ยวขาด อาหารนี้กลืนเข้าไปลงคอแล้วมันต้องตกไปที่กระเพาะอาหารเคี้ยวขาดเลย

สิ่งที่สัมผัสเข้ามา สิ่งที่ทำแล้วมันตกที่ใจเคี้ยวขาดเลย ทำดีเป็นดี ทำชั่วเป็นชั่ว ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แต่! แต่ถ้าเราทุกคนบนนะ เกิดเป็นมนุษย์นี่สิ่งที่เป็นชีวิตมีคุณค่ามาก มีคุณค่ามาก เพราะอะไร? เพราะเรามีสติ เรามีปัญญา เราเลือกได้ เราจะเลือกดำรงชีวิตของเราได้ ชีวิตเรานี้เราจะเลือกดำรงชีวิตอย่างไรก็ได้ แล้วเวลามีสิ่งเร้า สิ่งที่เป็นผลตอบสนองมาทำไมเรายังยังไม่ได้

ถ้าเรายังยังไม่ได้นี้มันฝึกจิตไป ถ้าฝึกจิตไปเรายังยังได้ ใครจะดิฉินนิทว่าเราเป็นคนที่ไม่ได้เป็นคนที่ไม่เอาผลประโยชน์ นั้นมันเรื่องของเขานั่นมันเรื่องของคนโง่มันดิฉิน แต่คนที่ฉลาด

เห็นไหม มนุสสเทโว เขาเห็นว่าคนนี้เป็นคนดีนะ พอสิ่งเร้ามันเกิดขึ้นมานี้เรายังยืนยันได้ มันเป็นการเปลี่ยนแปลงจิต จิตมันเปลี่ยนแปลงพันธกรรมของมัน พัฒนาของมันขึ้นไป พันธกรรมมันเปลี่ยน

พระโพธิสัตว์เกิดตายๆ นี่เกิดตายมาชาติหนึ่ง คุณสัตว์ลี สัตว์เดรัจฉานมันเกิดตายขึ้นมา มันก็เลี้ยงครอบครัวของมัน เห็นไหม มันรักหมู่มิตรภพของมัน มันก็พัฒนาการของมัน จิตได้มีพัฒนาการขึ้นมามันถึงเกิดเขว้าปัญญา เขว้าปัญญาเวลาเกิดขึ้นมานี้ไม่อยากฉลาด อยากมีปัญหาเยอะ แต่ทำในสิ่งที่เลวๆ มันก็เป็นสิ่งที่กดดวงใจตลอดไป

แต่สิ่งที่มีปัญญามาก คุณคนจะเกิดปัญญา เห็นไหม คุณเวลาทุกคนมาภาวนา ทำไมเราเป็นโลกจริต โลกะคือหลงง่าย โลกะคือเชื่อคนง่าย โลกะคือเห็นสิ่งใดแล้วก็ตามเขาไปหมดเลย แต่ทำไมไม่เกิดปัญญาล่ะ? เราก็นั่งสมาธิ นั่งสมาธิก็เกิดสติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้ในธรรมครั้งสุดท้ายเลย บอกว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ความประมาทเดินเลื้อย ชีวิตเราทั้งวันเลยปล่อย ปล่อยไปตามแต่อารมณ์จะพาไป เราไม่เคยตั้งสติเลย เราไม่เคยฝืนใจตัวเองเลย เราไม่เคยตั้งตัวเลย นักกีฬาเวลาเขาจะมีกำลังขึ้นมาเขาต้องออกกำลังกาย เขาต้องวิ่งทุกวันเพื่อทำร่างกายให้แข็งแรง จิตใจของเรา ใครเคยดูแลจิตใจตัวเองบ้าง ใครเคยมีสติสัมปชัญญะควบคุมใจตัวเองบ้าง

เวลาตัวเอง เห็นไหม เรื่องของร่างกายเราก็คงควบคุมได้ แต่จิตใจควบคุมมันได้ไหม? แล้วทำไมไม่ควบคุมล่ะ? หน้าที่การงานก็เป็นหน้าที่การงานนะ จะบอกว่าไอ้โฮ.. เกิดมานี้หน้าที่การงาน ไม่มีเวลาเลย.. หายใจเข้าและหายใจออกนี่มีสติได้ตลอดเวลา อานาปานสติ หายใจเข้าและหายใจออกสติเรากำหนดไว้

งานก็คืองาน เราก็อำไป ถ้าเรามีสติขึ้นมายิ่งทำให้งานดีขึ้น เวลาเราริบพยายามทำงานของเรา งานนั้นกลับมีความผิดพลาด แต่ถ้าเรามีสติของเรา งานจะสมบูรณ์ขึ้นมา พองานสมบูรณ์ขึ้นมา งานมันก็จะเสร็จในเวลาที่น้อยลง เวลาเราก็เหลือมากขึ้น แต่ถ้าเรามุมนะในการทำงาน มุมนะๆ เราทำงานโดยที่ไม่มีสติปัญญา งานนั้นก็จะเสร็จได้ช้าขึ้น เวลาที่ต้องใช้มากขึ้น แล้วก็

บอกว่าไม่มีเวลา ไม่มีเวลามันก็เหยียบให้ไม่มีเวลาเรื่อยๆ ไป แต่ถ้ามีสติขึ้นมาเวลามันจะมีมา เรา
จะเห็นคุณค่าของมันเอง

ทำไมเวลาเราเหนื่อยเราพักได้ล่ะ? ทำหน้าที่การงาน เวลาเหนื่อยเราพักได้ เวลาใจมัน
เหนื่อยมันล้าทำไมมันพักไม่ได้ มันพักไม่ได้เพราะอะไร? เพราะมันมีสิ่งเร้า มันมีกิเลสตัณหา
ความทะยานอยาก กิเลสๆ นี่มันมาจากไหน? กิเลสนี้โดยสามัญสำนึกทุกคนที่เกิดมามีหมด มัน
จะหยาบจะละเอียดแตกต่างกัน มันจะมีลักษณะแตกต่างกัน มีทุกคน

ในเมื่อมีทุกคนแล้ว เห็นไหม เวลาเกิดมานี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ใน
ธรรมนะ เกิดมาทุกคนถือขวานมาคนละเล่มเอาไว้ถากกัน ปากนี้ไง ปากนี้เวลาพูดถากกันไป
ถากกันมา แต่เวลาธรรมะล่ะ? ธรรมะถากไหม? ธรรมะถากเหมือนกัน ถากกิเลสใจ ถาก
ความเห็นของเรา ถากสิ่งที่เราเห็นผิด

ความเห็นผิดนี้เพราะจิตมันเห็นผิด มันถึงเห็นแต่เรื่องโลก เห็นแต่ความเป็นไปของสิ่งที่
พิสูจน์ได้ แต่สิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์ทางจิตที่พิสูจน์ได้โดยการภาวนานี้มันไม่เห็น มันเป็นการ
ทวนกระแส เส้นผมบังภูเขานะ มันเป็นเรื่องชีวิตเรา เรื่องความเป็นสุขของเรา เรื่องชีวิตจิตใจ
ของเรา แต่เรามองข้ามไปไง มองข้ามออกไป เราต้องการสิ่งที่เป็นโลกธรรม ๘

โลกธรรมเป็นธรรมะเก่าแก่นะ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มันมีเป็นของดั้งเดิมมา
ตลอด แต่เราก็ต้องการสิ่งนั้น มันอยู่กับเราไม่ได้ตลอดไปหรอก มันเป็นเรื่องอาศัย ถ้ามันมีเอง
นะ เราสร้างบุญกุศลมา มันมีเอง มันเป็นไปเอง เราทำคุณงามความดีนี้ปิดลับไม่ให้ใครรู้เลย ทำ
ความดีไปนี่เขารู้เอง พอเขารู้เอง เขายอมรับในหัวใจของเขาเอง แต่ถ้าเราต้องการให้เขายอมรับ
นะ เขาไม่ยอมรับหรอก ไม่มีใครยอมรับใครหรอก

เพราะตัณหาความทะยานอยากของคน คนไม่ยอมรับใคร กิเลส มานะทิฐิ ไม่มีใคร
ยอมรับใคร แต่ถ้าเราทำของเราให้เขายอมรับของเขาเอง เขายอมรับของเขาเอง แล้วเขาเชื่อฟังเอง
ธรรมมันเป็นอย่างไร? สัจธรรมเพราะอะไร เพราะสัจธรรมมันเป็นสัจธรรมในตัวของมันเอง
มันไม่ต้องการพึ่งพาใคร มันไม่ต้องการให้ใครยอมรับ มันไม่ต้องการสิ่งใดๆ เลย ถ้าต้องการแล้ว
มันต้องพึ่งคนอื่นอยู่ มันยังไม่เป็นธรรม เพราะมันยังอาศัยคนอื่น

คุณพลังงานของเรามันอาศัยอะไร? อาศัยความคิดมันถึงแสดงตัวออกมาใช่ไหม พลังงานนี้มันเป็นของคู่ เพราะความคิดกับใจไม่ใช่อันเดียวกัน ความคิดเป็นความคิด พลังงานที่ความรู้สึกเฉยๆ เป็นพลังงานอันหนึ่ง มันอาศัยกัน มันกระทบกระเทือนกัน มันคิดสัมผัสกันตลอดเวลา มนุษย์ก็เหมือนกัน ในเมื่อยังต้องอาศัยเขาอยู่ มันจะเป็นความจริงได้อย่างไร มันไม่เป็นความจริงหรอก มันไม่ต้องอาศัยใครเลย มันจะอยู่ของตัวเองมันเองของมันได้ แล้วทำอย่างไรมันถึงอยู่ตัวมันเองของมันได้

คุณความคิดเรา เวลามันเกิดขึ้นมามันอาศัยตัวมันเองไม่ได้เลย มันโดนค้นหาความทะยานอยากดึงไปตลอดเวลา แล้วทำอย่างไรไม่ให้มันโดนค้นหาความทะยานอยากดึงออกไป แล้วมันจะทรงตัวได้อย่างไรถ้าไม่มีสติ ไม่มีคำบริกรรม คำบริกรรมทำให้มันอยู่โดยตัวมันเองได้ เห็นไหม สิ่งนี้แค่เป็นสมาธินะ แค่มิราฐานนะ แล้วถ้าเกิดปัญญาขึ้นมาในโลกุตตรปัญญา ไม่ใช่ปัญญาอย่างที่เราคิดๆ กันหรอก

ปัญญาที่เราคิดๆ กันอยู่นี้เป็นปัญญาของกิเลส ปัญญาที่เราคิดกันอยู่นี้มันเป็นวิชาชีพ มันเป็นปัญญาโดยสามัญสำนึกของมนุษย์ แต่โลกุตตรปัญญา ปัญญาในธรรมมันต้องมีฐานของสมาธิมารองรับ มันจะลึกซึ้งกว่านี้มากนัก ที่ว่าปัญญาๆ นี้ปัญญากิเลสพาใช้ กิเลสเอาไปใช้หมดเลย เพราะมันมีตัวตน มันมีเรา เราเป็นคนคิด เราเป็นคนทำ เราเป็นคนให้คะแนน เราเป็นคนพอใจ มันถึงเป็นโลกียปัญญาไง

ปัญญากิเลส แต่ต้องใช้ปัญญาบอยเข้าไปจนเห็นโทษของมัน จนมันปล่อยวางของมันเหมือนกับใครมันหมุนในตัวมันเอง แต่มันหมุนนิ่งเลย เห็นไหม นิ่งแต่หมุนอยู่ สมาธิคือสิ่งที่นิ่งแต่เคลื่อนไหวอยู่ จิตมันเคลื่อนไหวอยู่ มันมีกำลังของมัน มันถึงมีการกระทำของมันออกมา มันจะเป็นประโยชน์กับมัน มันมาจากไหนล่ะ?

พระไตรปิฎกนะมันก็เป็นทฤษฎี มันเป็นตัวอักษรที่พิมพ์ในกระดาษ ทุกอย่างมันก็เป็นสิ่งที่เป็นวิธีการทั้งหมด สิ่งที่จะเป็นไปก็คือความรู้สึกเรานี้แหละ สิ่งที่มีคุณค่า ชีวิตถึงมีคุณค่าไง เพราะมันเป็นประสบการณ์ของจิต เป็นประสบการณ์ของความรู้สึกเรา ความรู้สึกเรานี้ทุกซั่วยากๆ มันควบคุมได้ มันเปลี่ยนแปลงได้ มันทำได้ แล้วมรรคญาณมันประหารกิเลสได้ มันถึงเป็นความมหัศจรรย์

นี่ไงสิ่งที่ว่าเป็นสมมติเทพ.. สมมติเทพ อุบัติเทพ แล้วถ้าจิตใจมันเป็นขึ้นมา มันเป็นเทพ มันเป็นความจริงของมันขึ้นมา แล้วมันรู้ของมันนะ มันรู้ของมัน มันเป็นประโยชน์ของมัน เห็นไหม นี่มนุษย์ทำได้ ถึงบอกว่ามนุษย์สมบัติสำคัญมากนะ ถ้ามนุษย์สมบัติสำคัญมาก หน้าที่การงานเราก็ทำเพื่ออาศัยกันดำรงชีวิตนี้ เกิดมาแล้วเราต้องมีหน้าที่การงาน เพราะคนเกิดมามีปากมีท้อง แต่หัวใจที่มันเรียกร้องให้เราช่วยเหลือ จิตใจที่มันแสวงหา จิตใจที่มันทุกข์ยาก ใครจะทำมัน แล้วใครจะแก้ไขมัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้บอกทางเท่านั้น เราเท่านั้น ใจของเราเท่านั้นจะแก้ไขของเรา ถ้าใจของเรามีวิฤติภาวะที่มันจะแก้ไข ถ้าใจของเราไม่มีวิฤติภาวะ มันไม่เห็นตัวมันเอง มันไปเอาแต่สิ่งที่เป็นสมบัติข้างนอก มันเหยียบย่ำตัวเอง แล้วก็ตายไปโดยที่ไม่มีอะไรคิดไม่คิดมือไป แต่ถ้าเรารู้จักตัวเอง เห็นไหม หน้าที่การงานก็ทำ ทำไปกับเขา

อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก เพราะโลกนี้มันมีการพลัดพรากเป็นที่สุด มันต้องพลัดพรากจากกันเป็นเรื่องธรรมดา มันต้องตายกันไป ต่างคนต่างพลัดพรากไปทั้งนั้นแหละ แต่เรานี่ เราจะเอาที่ไหนเป็นที่พึ่ง แล้วเราจะอาศัยอะไรเป็นสมบัติของเรา ถ้าคนเข้าใจตัวเอง เห็นไหม มันจะมีคุณค่ามาก ความรู้สึกมีคุณค่ามาก แต่พูดถึงว่าเวลาพระพูดอย่างนี้ บอกว่าความรู้สึกมีคุณค่ามาก ทำไมแสวงหาสมบัติล่ะ?

สมบัตินี้มันเป็นสมบัติพลัดกันชม มันเป็นเรื่องของโลก พระเป็นผู้บาลานซ์สังคัม คือได้มาก็เจ้อจานออกไปให้สังคัมอยู่กันได้ไง สิ่งใดได้มาก็เสียสละออกไป ช่วยเหลือเกื้อกูลสังคัมให้สังคัมอยู่กันได้ แต่ถ้าเป็นกิเลสนะ ได้มามันจะสะสม ได้มาจะเป็นของกู ของกู กูก็ไม่มี กูก็ต้องตาย แล้วมันเป็นของใครล่ะ?

แต่ถ้าคนมีสติสัมปชัญญะ เห็นไหม ชีวิตมีคุณค่ามาก ครูบาอาจารย์องค์หนึ่ง แต่ละองค์ถ้าปฏิบัติถึงที่สุดแล้วนะ จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจดวงที่ได้สัมผัสมา ใจดวงที่ได้แก้ไขมา เอาชีวิตแลกมา ไม่ได้มาง่ายๆ หรือ เพราะเวลากิเลสมันเกิดขึ้น มันจะเอาความเจ็บ ความไข้ ความตายมาหลอกเราทั้งนั้นแหละ มันต้องแลกมากับความจริงจัง แลกมาแล้วมันจะฟื้นใจ ถ้าเราไม่แลกมานะ มันเอาสิ่งนี้มาแล้วเราก็ยอมจำนนกับมัน แล้วกิเลสมันก็ชี้หัวเราไปตลอด เราถึงบอกว่าการกระทำมา มันถึงจะเป็นประโยชน์กับโลก

รมไม้ ถ้าต้นไม้มีร่ม มีใบ นกกาจะอาศัยได้ ต้นไม้มันมีแต่กิ่งก้าน แล้วมันจะยืนต้นตายไปนะ มนุษย์เราก็เหมือนกัน เกิดมานี่มีกิ่งมีก้าน แล้วทำขึ้นมาได้ไหม ถ้าทำขึ้นมาได้นะจะซึ่งใจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเห็นคุณค่าของการเกิดมาเป็นมนุษย์ถึงกลางพุทธศาสนา แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พบครูบาอาจารย์ที่ชี้นำไปที่ถูกต้อง ถ้าครูบาอาจารย์ชี้ไปไม่ถูกต้องนะ โคนำฝูงมันจะพากันไปอยู่วังน้ำวน แล้วมันจะโคนวังน้ำวนดูดตายอยู่ที่นั่น แต่โคนมันฉลาดมันจะพาขึ้นฝั่งได้

นี่มันเป็นอำนาจวาสนาของคน ใครเชื่อใครไง มันเป็นสายบุญสายกรรม เขาเห็นกัน เขาเชื่อกันนั่นก็เรื่องของเขาใจ อุดมคติของใจ เราจะไปเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร? แต่ถ้าเขามีบุญกุศลของเขามันสะกิดใจใจ คนเรามันจะคิดได้มันต้องสะกิดใจก่อน “เอ๊ะ! เอ๊ะ! ทำไมมันเป็นอย่างนี้” เอ๊ะ! ได้คิดแล้ว ถ้ายังไม่เอ๊ะ! มันไหลไปตามเขา ได้เอ๊ะ! เอ๊ะ! ขึ้นมามันสะเทือนใจ แล้วมันจะหาเหตุผล แล้วมันจะเอาตัวมันรอดได้ เอวัง